

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XX.

Blaj, 21 Maiu 1910.

Numărul 21.

VASILE DE STROESCO.

Ne împlinim făgăduința de a împodobi foaia noastră cu portretul acelui distins Mecenat, a cărui maritimie a făcut să palpitate mai repede inimile obștei românești.

Donațiunea prințiară ce a făcut-o pentru fondul nostru cultural arhidiecezan, și care a surprins atât de plăcut publicul românesc, a fost numai un început fericit, după care neamuritorul binefăcător al neamului a împărțit, cu aceeași largă maritimie, sume fabuloase pentru alte instituții cu menire culturală.

După întâia sută de mii de coroane trimisă la Blaj, au urmat două sute douăzeci mii coroane trimise fondului cultural din Sibiu, apoi iarăș una sută mii coroane trimise reuniunii femeilor române din Arad pentru fondul de zidire al școlii românești de fete.

Iată ce scrie ilustrul Mecenat în scrisoarea trimisă damelor române din Arad.

„*Omagiile mele femeilor române, cari din toate locurile țării aduc obolul lor la întemeierea școlii culturale — în edificarea școlii superioare de fete din Arad.*

Pătruns de necesitatea urgentă, a înființării acestui așezământ, vin și eu, în ajutorul stăruințelor d-voastre, cu obolul meu — de una sută mii de coroane. Doresc ca edificiul proiectat să fie construit conștiințios și să devie un adevărat focar al redășteptării multor generații.

Am înșirat numai sumele mai mari ce s'au revărsat din vistieria acestui om providențial, fără a mai aminti altele multe mai neînsemnate — nu că ar fi neînsemnate ca

atari, ci în comparație cu donațiunile amintite, cari sunt fără precedent chiar în cele mai luminoase pagini ale Pantheonului român, unde stau scrise cu litere de aur numele

mai aflam trebuitorile cuvinte de mulțumită.

Rămânem muți, ca în fața unui eveniment, a cărui neobișnuită putere magică ne înlănțuie graiul, lăsându-ne senzația copleșitoare a *admirației*.

Rugăm pe iubiții noștri cetitori să ne ierte această slăbiciune, căci sentimentele ce ne copleșesc sunt mult prea puternice, ca să le putem da expresie în cuvinte.

Sunt lucruri, cari se simțesc, dar cari nu se pot întrupa în haina atât de săracă a graiului!

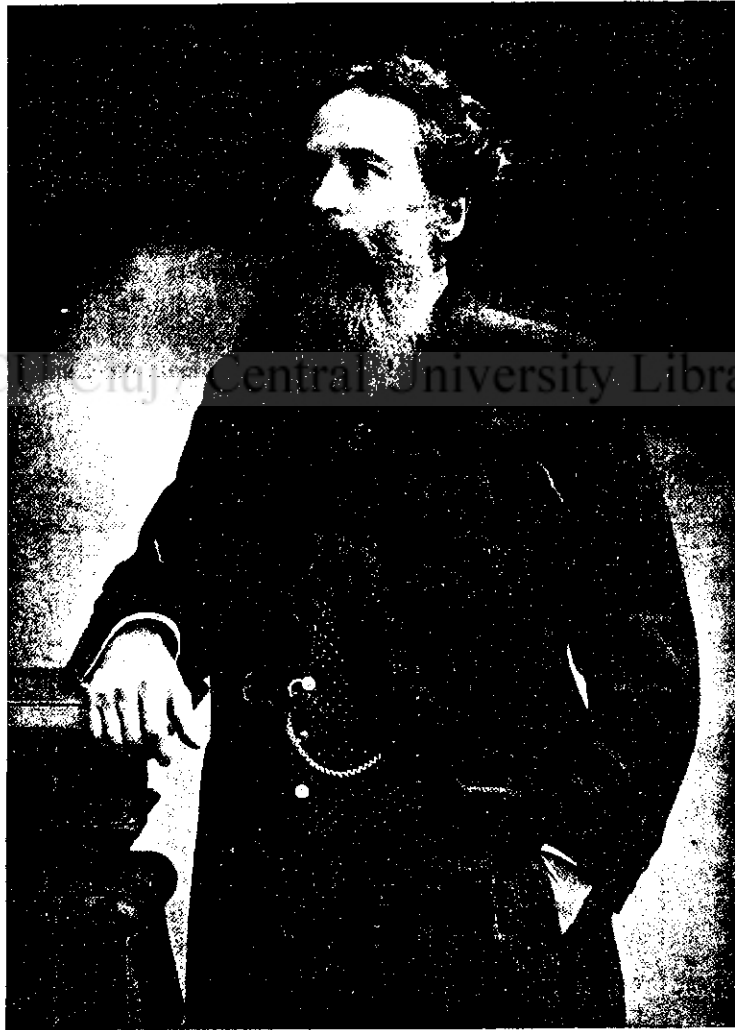
În locul nostru, lăsăm să vorbească *faptele* marelui Mecenat și fotografia lui atât de expresivă, cu care suntem fericiți a împodobi această pagină.

Priviți-o cu admirația cu care un neam conștuit știe să privească la oamenii lui mari.

Puneți-o în cadru și păstrați-o în locașurile voastre, cum obișnuiți a ține portretele, cari au ilustrat pagini de glorie din trecutul nostru de umilință.

Iată un contemporan în plina forță a bărbăției mature, care s'a ridicat la treapta cea mai înaltă pe scara gloriei — rugați-vă ca Dumnezeu să-i dea zile îndelungate, să ne fie încă îndelungă vreme o *pildă vie* de altruism și idealism.

Și învățați din senina expresie a acestui chip, de a vă iubi neamul și de a nu vă îndoii niciodată de viitorul lui!

strălucite, cari s'au învrednicit în fața contemporanilor și a posterității de titlul de glorie: *binefăcătorii neamului*.

Vasile de Stroesco a jertfit pe altarul culturii naționale: *jumătate milion de coroane*.

În fața acestui act de extraordinară maritimie, condeiful nostru e prea slab pentru a putea exprima recunoștința, sub povara căreia nu

Partidul naționalist democrat din România. De vre-o câțiva ani dnul Nicolae Iorga și tovarășul său A. C. Cuza au început a aduna într-un mănunchi ideile lor despre cultura națională răspândite prin scrierile lor, și au crezut, că numai atunci vor putea să-și realizeze ideile, dacă și le vor propovădui nu numai de pe catedra Universității, și în gazeta „Neamului românesc“, ci dacă își vor aduna în jurul lor pe prietiniile ideilor, și vor lucra adunați sub un steag de cultură națională-politică. Ideile naționaliste democratice, cam la fel cu cele ale creștinilor sociali din Austria, au prins bune rădăcini, ori cât ar spune unii, că membrii acestui „partid“ ar fi numai băieți de licen. E drept, că printre prietiniile principiilor politice ale lui Iorga și Cuza sunt mai ales profesori, advocați, învățători tineri, cari asigură viitorul acestui partid, dar vezi și capete încăruntite, și cred, că numai organizarea acestui partid o așteaptă mulți, ca să se declare de membrii ai lui.

În zilele de 6, 7 și 8 Mai n. fruntașii acestui partid împreună cu delegații diferitelor centre au avut o consfătuire, în care au redactat programul partidului în 49 puncte. Referitor la politica externă, p. 1. cere: „o politică externă, care plecând dela conștiința unității neamului și a intereselor lui solidare din toate privințele, să întrebuițeze cu înțelepciune toate împrejurările potrivite, ce se oferă, fără a se angaja în costisitoare și primejdioase alianțe cu puterile mari, și să caute în acelaș timp și apropierea de vecinii României din peninsula Balcanică...“ Are apoi un program foarte bun referitor la clasa țărănească, care să oprească pe străini a se stabili la sate și a lua moși în arendă; cere naționalizarea comerțului și industriei, și cât se poate înlăturarea străinilor dela acestea. Cere naționalizarea învățământului, apropierea

universităților de nevoile actuale ale neamului. Între reformele cu caracter general se cere în p. 39, „ridicarea ostirii române până la o putere măcar îndoită față de cea a ori căruia stat balcanic și educația militară a poporului“, în p. 40: „Scoaterea evreilor din armată“, în p. 49: „votul universal pentru Români“.

Urmează acum organizarea partidului. La sfântul Gheorghe, anul viitor, va fi cel dintâi congres naționalist democrat, când se speră, că partidul, și dacă nu se va putea lăuda cu un număr de deputați și senatori, dar se va putea mândri cu membrii lui.

I.

Divorțul în America. Cât de triste efecte are divorțul civil în America, în Statele Unite, ne-o povestește părintele A. P. Doyle rectorul casei apostolice din Washington în una din predicile sale din ast an, ținută în biserica S. Paul din New-York.

În ultimii 20 ani au fost la 1'000'000 de divorțuri, cam de trei ori atâtea ca în ceilalți 20 de ani de mai înainte. Sunt cam la 3000 de tribunale a căror ocupație principală este de-a rupe legăturile vieții familiare. Poporul american plătește 3000 de juzi venerabili, pentru-ca să ponegrească numele bun al poporului american între neamuri.

Două țări mai sunt, cari întrec America în această plagă blăstămată. Algeria de sub steagul mohamedan și Japonia: între națiunile creștine însă noi stăm în privința aceasta mai rău, zice părintele Doyle. Să facem o mică comparație. În America din fiecare 14 familii, una divorțează, pe când în Irlanda pe 4438 căsătorii cade numai un divorț. Divorțurile la noi se sporesc de trei ori atâtea ca populația.

— —

„Piusverein“. De 4 ani funcționează această societate și se poate afirma, că nici o societate până acuma n'a fost primită în Austria catolică cu atâta însuflețire din partea poporului. În anul 1906 avea 136 de filiale cu 44.828 membrii. Astăzi numără 784 filiale cu 117'537 membrii.

Încassarile ei au fost în a. 1909 aproape un milion. Care este scopul acestei reuniuni? Sprijinirea presei bune, a presei creștine, ca să recunoască toată, că e păcat, sminteală și rușine, o trădare chiar a religiei și a patriei de-a abonă și sprijini o revistă sau foaie rea. Decând există această reuniune numărul abonenților singuraticelor foi a crescut la dublu și triplu. A înființat în Viena un birou de presă, care foilor vieneze și celor din provincie din izvoare sigure le comunică vești, articoli de fond, foiletoane, tractate, înștiințări în scris sau pe telefon. Pentru acest birou de presă a cheltuit 117'442 coroane. A înființat respective luat inițiativa să se înființeze asociația ziaristilor catolici, spre care scop a sacrificat 8419 cor. Spre scopuri de agitație și propagandă apare tot la două luni: „Die Piusverein — Mitteilungen“, în 130,000 de exemplare.

Acțiunea asta de vie propagandă și agitație a necesitat până acum chieituieli de 125.190 cor. Presa centrală catolică a căpătat subvenție de 289.355 coroane. Dacă ajută bunul Dumnezeu, Piusvereinul va fi în câțiva ani așa de puternic ca Volksvereinul din Germania, căruia cum se știe este a se atribui regenerarea bisericii catolice din Germania. Ținta acestei reuniuni este zdrobirea influenței dezastruoase a presei jidovești, este validitatea ideii creștine pe toată linia, în justiție, în administrație, în legislație, conducere preste tot. Cu un cuvânt triumful crucii, a bisericii adevărate catolice. A înțeles vorbele profetice a papei Pius X., care astfel

FOIȚĂ.

Primăvara.

*Are vestmânt țesut din flori mărunte,
Și grai ciripitor de păsărele
Fecioara ce s'a coborât din munte
Pe prispa inverzi'ta țării mele.*

*Suris blajin de raze tremurate,
Se zbate în privirea ei blajină,
Nădejdea tot mai limpede străbate,
In inimile sterpe de hodină.*

*In a fecioarei cale, vin zefirii,
Cântând din crengi de salcie bogată,
Iar părăiașu'n taina oglinzirii,
Trezește fericiri de altă-dată.*

*Mai ies în calea-i verde, flori istețe,
De-și clatină în aer degetarii,
Apoi răsar în pâlcuri cântărețe,
Grangurii, stigleții și sitarii.*

*Din oceanul slavei se pogoură,
Atâtea raze lacome de vieață!
Un fluture e inima mea iură
Plutind pe-un plai, în valuri de verdeață.*

Csik-Menaság

Carol Szöke.

Impresiuni de călătorie.

Roma, 3 Aprilie 1910.

VI.

„Iubite amice!“

Petrecând la poalele muntelui Albano o zi întreagă, mi-s'a dat prilej bun să vad și vieața țărănilor, traiul, îmbrăcămintea și ocupațiunea lor.

Pe drumul de țară și de ținut, deoptrivă bune, am întimpinat meren cară țărănești venind spre capitală și aducând verdețuri, legumi, lăptărimi, vin și material de zidit, în deosebi piatră și năsip

Cară de acestea mai văzusem prin Roma, dar între alte multe feluri de trăsuri, tramvaie, automobile și alte lucruri vrednice de văzut, n'am reflectat la ele și nu le-am dat nici o atențiune.

Acum însă, având ziua aceasta menită anume, ca să vedem ținutul Romei, cu frumusețile-sale și locuitorii săi, cel dintâi lucru, ce mi-a atras atențiunea pe drum, au fost tocmai carăle italiene.

Dar aceste, drept vorbind, nici nu-s cară, ci telegi, pe două roate, trase de câte un cal, câțăr și mai des de câte un asin.

Contemplată însă mai de aproape te-teaga italianului, mi-se pare un reevizit economic de tot interesant și foarte practic.

Roatele sunt de o mărime neobișnuită la noi, având aproape doi metri în diametru,

cu obede groase, spițe și butuc potrivite și cu osie de fier.

Pe osie e înțepenit dricul, ce constă din doi caferi groși, și lungi, cam de trei metri și mai bine.

Partea dinainte a dricului ajunge mai până la spetele animalului, unde i-se aplică acestuia o șea mare și din greu cupțuită, cu menirea, nu întru atât, ca să servească pentru călărit, cât mai vârtos să apere șelele și coastele animalului tragător la balansarea poverii; iară partea dinapoi a dricului dă aproape până în pământ.

Brățelele dricului servesc totodată și ca partea inferioară a loitrilor; iară aceste, strânse dinainte și dindărăpt cu ceglău, având de margini și pe de desubt lese, alcătuesc coșul carului. Lence n'are.

Pe teleaga aceasta se încarcă după un biet măgar, care pe la noi n'ar fi vrednic cinci zloți, poveri așa de mari, încât întrec carăle noastre cu doi boi buni, și nu exagerez când zic, că am văzut încărcat pe ele și pe de două ori mai mult ca la noi.

Lucrul acesta îl află altcum de înțeles. Căci, drumurile sunt bune, iar două roate produc mai puțină frecare decât patru; și dacă teleaga să pune odată în mișcare, prin periferia cea mare a roatelor sporește ne-asămănat mai ușor și mai mult, decât cele patru roate scunde ale carălor noastre.

Carul acesta e în us la țărani din întregă Italia, începând de sub Alpi până jos

adresă pe un ziarist în 1909: Toate nuzințele voastre vor fi zădărnice, dacă neglijați cea mai puternică și aleasă armă a zilelor noastre, *ziaristica*.”

Insuș Ministrul Combes se exprimă cu un prilej oarecare: Presa radicală și socialistă a răpit bisericii catolice din Franța două din trei poate chiar trei din patru părți a credincioșilor. Iată importanța presei! Iată inițiativa nobilă a Piusvereinului!

Când vom înțelege și noi românii greco-catolici spiritul timpului?

Congresul Marian internațional din Salzburg 1910.

Cu încheierea și sub înaltul patronaj al Eminentiei Sale Cardinalul Katschthaler, arhiepiscop-principe în Salzburg, congresul Marian internațional viitor se va ține în jumătatea a doua a lunii Iulie a anului viitor, în orașul Salzburg. Iată epistola de aprobare a Sfinției Sale Papei Piu X. către prelatul Kleiser promotorul congreselor mariane internaționale:

Sfântul Părinte își exprimă adâncă bucurie pentru ținerea congresului în Salzburg; speră dela aceste congrese mariane, la cari participă vrednici reprezentanți din lumea întreagă, promovarea eficace a intereselor religiunii și societății creștine prin spiritul de evlavie adâncă și salutară către Maica Domnului. — împreună răscumpăratoarea lumii — ce cu ajutorul lor se lățește în suflete și între popoare, deie Dumnezeu ca și congresul din Salzburg, care se ține în onoarea Aceluia, care a învins toate erezele, să întărească tot mai mult unirea așa de necesară și de dorită a catolicilor între sine și în jurul capului bisericii și pe fiii rătăciți să-i readucă la Hristos și mireasa sa nepătată. În urmă Sfântul Părinte obligă pe promotorul ales în congresul din Saragossa,

ea laolaltă cu alți soți de muncă cu toată străduința să lucre pentru succesul congresului și dimpreună cu îmbărbătarea-i părintească, pentru lucrările pregătitoare dă din toată inima binecuvântarea sa papală” (Epistola de dto 13 Oct. 1909).

Societatea mariană austriacă din Viena a primit cu unanimitate însufletire invitarea Eminentiei Sale Cardinalului din Salzburg de aș țineă adunarea din prilejul congresului în Salzburg. Toate dorințele, deslucirile sau angajamentele de a face operate mariane, pot fi aduse la cunoștința prelatului Kleiser din Freiburg (Elveția). Organul congresului e foaia „*Canisiusstimmen*”, (Canisiusverlag, Freiburg, Schweiz) Mk 1:50.

E de dorit ca toate națiunile monarhiei Austro-ungare să fie cât de numărös reprezentate la acest congres interpațional în onoarea Mamei comune Maria.

E vorba de a aduce jertfa mulțumitei față de această patroană nobilă a monarhiei.

REVISTE.

România. Cetim în „Tribuna” Presa europeană n'a trecut încă la ordinea zilei preste știrea senzațională, că viitorul nostru moștenitor de tron se va logodi cu principesa Elisabeta a României.

Marele ziar parizian „Le Temps”, care în chestiuni de politică externă e o autoritate necontestată, scrie:

„E vorba în cercurile diplomatice despre o apropiată logodnă a nepoatei regelui Carol al României, principesa Elisabeta, cu arhiducele

Austriei Carl Frantz Iosef, fiul arhiducelui Othon Frantz Iosef, fratele arhiducelui moștenitor actual Frantz Ferdinand. Arhiducele Carl Frantz e în vârstă de douăzeci și trei de ani. El va deveni moștenitorul tronului, când Frantz Ferdinand va lua tronul. Princesa Elisabeta e în vârstă de șeisprezece ani. E de religia ortodoxă. Acest proiect de căsătorie, care n'a primit încă confirmare oficială, e desmintit la Viena pe cale oficioasă, dar înțelegeri au avut loc.”

Corespondentul unui ziar italian a avut o întrevvedere cu ministrul Italiei la Viena. Diplomatul acesta a declarat:

Știrea despre această logodnă circula în cercurile diplomatice de vre-o două săptămâni, fără să fi fost până acum nici confirmată, nici desmintită în mod oficial. Nu pot prin urmare spune nimic pozitiv.

Mie îmi face impresia, că știrea e plausibilă, având în vedere prietinia dintre împăratul Franz Iosef și regele Carol, precum și vizita arhiducelui Franz Ferdinand la Sinaia, cum l'a făcut pe acesta să vadă grația și talentele principesei.

Dacă mai ținem cont de tendințele de întărire a relațiilor prietenești dintre Austria și România, avem un motiv mai mult de a crede în seriozitatea știrii.

în Sicilia. Și, precum se vede de pe diferitele sculpturi și picturi, rămase din antichitate și de pe timpul evului mediu, carale aceste s'au folosit în toate veacurile trecute, începând dela romanii cei vechi, până în zilele noastre.

Țăranul italian precum se vede, e și conștiu de avantajile aceste ale trăsorii sale, căci se pare a fi mândru de ea și nu-și pregetă a o împodobi cu fel de fel de zorzoane.

Șeaua de pe cal o împenează cu flori și panglici; hamul, căpăstrul și capul animalului tot cu panglici și clopoțele; de asemenea și pe coamă, grumazi și piept în jos până la genunchi atârână tot cânaci și panglici. Încât îți e mai mare dragul să-l vezi și să te minunezi.

Sarcina de nutreț încă i-o leagă dinainte la rudă, drept la botul calului, ca să-i fie la îndemână și să mănce când vrea.

De stăpân încă e bine îngrijit. În partea stângă a zîțului e aplicată o coberă de forma unui ploier, cuprinsă pe dinlăuntru și provăzută și cu perină, spre a se putea tolăni în ea comod și ocroti împotriva vântului, a ploii și arșitei soarelui. Toate acestea mai bine se văd la cărăușii de vin, ce circula zilnic între comunele dela poalele muntelui Albano și Roma.

Până și piedeca roatelor carului încă e de tot practică, dirigeabilă dela zîț și deodată pentru amândouă roatele.

Câmpul din jur, cât ține șesul pe lângă Roma, se folosește în mare parte ca pășune. Cete răslețe de oi, vite cornute de soliu mărunt, ici și colo cai și cățări se văd păscând pe parcelele de pășunat mai mari și mai mici, închise cu zid de piatră fără tencueală, cu primbile de lemn, mai cu trestie și crengi, și în parte împrejmuite și cu șanț. În unele locuri am văzut arând, și încă tot cu plug de lemn, numai cu un corn, ca pe timpurile cele vechi ale romanilor. Se vede, că până acum n'au simțit încă necesitatea plugului de fier, nici aplicarea de două coarne pentru dirigearea lui.

Aceasta se explică ușor; căci fiind pământul de arat puțin și în mare parte teren aluvial e ușor de lucrat.

Mai la deal, unde dă a se ridica locul, fiind tot petros și cu stratificațiuni de stean și bolovani, plugul trebuie să fie înlocuit cu hârleț și sapă.

În loc de sămănături deci, oamenii cultivă vii, legumi, tot felul de poame, prășește vermi de mătăsă, ori se ocupă cu meșteșugurile. Se știe, că mai ales în măestria de petrar și de zidar, italianul e neîntrecut de alte popoare.

Pentru vermi de mătăsă sădesc frăgari pretotindenea, unde numai se poate: pe lângă drumuri, în vii, pe mezinile pământurilor arătoare, a grădinilor și pe toate răzvoarele.

Pe unde solul nu mai prieste frăgarului, acolo vine rândul olivului. Acesta se vede a

fi cel mai puțin pretensiv dintre toți pomii italieni. Atât verdeața lui palidă, frunzele, florile și fructele sale mărunte, cât și felul pământului, unde crește, toate ne spun, că el este „*arborul păcii*”. Nu întâzdar a fost socotit din vechime ramul de oliv., ca *simbol* al păcii. Ale lui sunt pârăele și coastele, până sus, unde terenul stâncos, ori asprimea climei nu mai îngăduie cultivarea lui. De altă parte însă, fotoasele ce aduce omenimii prin bobitele sale, din cari se stoarce oleul de lemn, sunt nu numai pentru popoarele din sud, ci din toate zonele, un dar ceresc neprețuit.

Dupăce trece omul de câmpia Romei și ajunge la poalele munților Albano, află că toate sunt acoperite cu vii frumoase. Am avut deci prilej să văd și felul cum să cultivă pe aici viia.

Toemai acum începuse a dă. — Firește, pe aici nu e trebuință să se îngroape peste iarnă, nefiind primejdie că va degeră. Aici dar peste iarnă oamenii au timp deajuns, ca să o taie și curățe, ba să o și păruiască și lege.

Astfel, cu mici excepțiuni, toate viile erau trecute peste lucrurile acestea și acum curgeă săpatul *prim*, cum se zici de ogor.

Notez, că păruitul se face cu trestie, butucul viței să lasă până la un metru de lung, vlăstare de rod de tot puține, unul până în două și săpatul *prim* se face *eschisiv* numai cu hârlețul, nu cu sapa.

Contra logodnei n'ar fi decât două fapte. Primul este deosebirea de religie; dar acest fapt n'are mare importanță. E adevăr, că în ultimul timp s'a pornit în România o mișcare serioasă în contra prozelitismului catolic; dar faptul, că principesa ar fi menită să devie odată împărăteasă a Austriei are pentru români o importanță atât de mare, în cât nimeni nu va obiecta nimic contra trecerii la catolicism a principesei. Al doilea fapt care vine contra logodnei este mai important și anume poziția ce vor lua ungerii. E probabil, ca acestia să nu vrea să primească drept regină o româncă și să opue rezistență îndârjită acestei legături.

Aceasta este o piedecă importantă și se poate ca lansarea știrii pe cale particulară să nu fie decât un ballon d'essai pentru a vedea care-i atitudinea ungerilor.

SPICUIRI.

Renaștere religioasă?

Reproducem fără comentariu următoarea apretiere justă a mișcării religioase pornite în România și de data aceasta însă pe o bază falsă și cercând să abată atenția dela adevăratele motive dăunătoare sentimentului religios la frații de dincolo. Domnii grupați în fruntea „Convorbirilor“ nu vor fi socotiți ca parțiali în aceste aprecieri?

Las, că trestia, ce se folosește la păruit e binișor mai lungă, mai groasă și mai tare ca pela noi, având asemănare mare cu trestia bambus din țările tropice.

Păruitul se face în două feluri. Parte în șir, în formă de alei, legând partea din jos a butucului viței de trestie alipită, iar vârful butucului cu vlăstarul de rod trecându-l la firul vecin; parte în formă de *piramidă*, împreunând într'una vârful trestiei tot la câte patru vițe. Și apoi pe deasupra, împreunând cruciș-curmeziș vârful firelor de trestie, deoparte spre a-le întări, iar de alta, spre a da viței loc, de a se întinde și de a putea lucra rodul după trebuință.

Lungimea butucului viței variază. Pe coastele Apenninilor e mai scurt, la șes însă și pe litorale e lăsat arbore întreg, cu trunchiul, ramuri și crengi, cari se întind și se leagă de clădiri, ziduri, pomi și arbori puși anume, spre a-le sprigini.

Se înțelege, că trunchiul acestia de vițe stau în depărtări mari deolaltă și pământul de sub ei se cultivă cu diferite legumi și verdețuri, de multeori câte cu 2—3 rânduri într'un an. Astfel, locul produce câte 2—3 roade la an și pe deasupra, vița de vie își revărsă darul și binecuvântarea sa. De aci urmează, că Italia are mult vin bun și efin, încât nu e avisată să recurgă la vinuri falsificate.

De fapt, în Italia nici nu se consumă decât numai vinuri veritabili, și numai când aceste ajung la export în alte țări, acolo să

„Imprejurarea cu canonicul Band (afirmase, că Mitrop. Calvinic înainte de moarte trecuse la catolicism, dar și-a revocat afirmarea) a stârnit în societatea românească o vie mișcare, culminând în trimiterea unei delegațiuni la Mitropolitul Primat, precum și în alte manifestări de solidaritate națională. S'a pomenit și de o apărare a confesiunii prin școale; — tineretul adevărat să fie îngrădit față de influența celor ce pot face proseliți printre Români.

Față de pasivitatea de până aci în chestiunile bisericești, mișcarea aceasta pare a însemna zorile unei renașteri religioase.

De bunăseamă, toți cei ce au o concepție despre idealul statului românesc vor urmări cu mare interes o astfel de manifestare în sinul bisericii noastre de stat. Adresele de mulțumire și procesiunile la mitropolit sunt însă abia indicațiuni simple fapte exterioare.

De renaștere nici nu va putea fi vorba decât în clipa când egerul religios al maselor va fi permanent stimulat. Iar în această direcție toată inițiativa rămâne clerului, nu mulțimei. Se așteaptă deci de acum înainte cuvântul cel adevărat al clerului român.

Cei ce au fibra sentimentului religios încă vie și au urmărit cu interes și folos personal predicile preoților din alte țări, unde fiecare Duminecă și sărbătoare e prilej de „cuvânt viu“, aceia așteaptă semne mai vădite. Amvonul bisericilor române e însă, după câte știm, mut. Cazaniile sunt prea puțin lucru pentru o parte a societății noastre. Predicile compuse de unii sau de alții, și citite după revista „Biserica ortodoxă“ sunt uneori și mai puțin. Trebuie personalități mari și propovăduitori cu adevărat inspirați. Amvonului li trebuie multă știință (mai multă decât laicilor) și mult talent (mult mai mult decât laicilor).

falsifică, ca să aducă un profit mai mare negustorilor speculanți și fără conștiință.

Grația recoaltei acestei mari de vin, berea e mai puțin căutată în Italia, și din fericeire, blăstămatul de vinars și mai puțin.

Am fost anume, în grădini publice și în restaurante așanumite populare cu firmele în litere mari „Osteria¹⁾ romana“ și „Vini romani e Cucina²⁾ romana“, ca să văd cum? ci cu ce își petrec frații italieni Dumineca și în sărbători după amiazi.

Și am văzut bărbați și femei șezând frumos la mese, așezate la umbra de arbori în verande și filigorii, simple dar frumoase, improvizate din lemn și trestie. Acolo povestind, glumiau, râdeau, mai cântau având dinainte câte o glajă de vin, lângă ea pâne, cevaș unt, brânză ori caș, mai ouă fierte și finocchio, un fel de zarzavat, ce seamănă după exterior cu ceapa noastră cea albă, dar mai mare și la gust dulce, neavând însă nimic din pișcătura și mirosul neplăcut al cepei. Printre mese și în jur droaie de copii sărind și jucându-se.

Cătră seară publicul s'a depărtat, vorbăreț dar deplin treaz.

Ne-am depărtat și noi cu multă mulțămire în suflet, de a nu fi văzut nimic supărător ori necuvios, — decât tot lucruri bune și obiceiuri frumoase, într'un cuvânt frați, cari se respectă.

Oare așa își petrec oamenii și pela noi în Dumineci și sărbători?

¹⁾ Ospătărie. ²⁾ Culină.

Când valul auditorilor se va îndrepta spre cutare ori cutare biserică, fiindcă acolo va vorbi despre cutare problemă etică sau socială vestitul orator bisericesc (cutare), abia atunci vom putea vorbi de o renaștere religioasă în România.

Fondul cultural.

Îmbulziți cu material n-am putut continua șirul contribuțiilor pentru înființarea unui fond cultural arhidiecezan, reîncepem azi publicarea lor:

Nic. Filipescu, București Cor.	500—
Iac. Vaidos, cantor, Cs.-Szt.-György	10—
Dr. Rom. Dobo, medic, Orăștie	500—
Dem. Drăgan, preot, Dâmuc	100—
Oct. Florian, „ Țăgșor	100—
Dion. Radeș, București	300—
Dr. George Popescu, adv. Turda	200—
„Bistrițana“, Bistrița	200—
„Bihoreana“, Orade	200—
Întru amintirea preotului Ioan Ghișoiu, Orlat au contribuit:	
Ioan Iliu, notar, Orlat	5—
Ioan Muntean, primar Orlat	5—
Dr. George Prunaș, medic Orlat	5—
George Baciu comerciant, „	5—
Simion Loloiu „ „	4—
Ioan Stoiciu curator, Orlat	2—
Ioan Giurgiu inv. dir. „	2—
Ioan Stoica inv. Orlat	2—
Leon Maior „ „	2—
Nicolae Gligorea econom Orlat	2—
Mihailă Seicean „ „	2—
Ioan Opriș „ „	2—
Niculae Blașian Orlat	2—
Ioan Pesamoscu „	2—
Ludovic Pesamosca Orlat	2—
Ema Lupan inv. „	2—

Ce privește „Culina romană“ îndeosebi, deși mă tem, că m-am prea întins și n'ăși vrea să abuzez de paciunța ta, totuși țin să accentuez, că italienii nu razimă mult în carne, ci mai vărtos în legumi, precum în bob și mazere, în verdețuri, lăptărimi, caș și brânzături în fel și fel de forme și învălișuri, în macaroane, urez, pește proaspăt și poame de tot soiul și în toate formele, ce nu lipsesc dela nici o masă. Zămurile toate sunt bogate în verdețuri și legumi. Mâncările groase și macaroanele sunt cele mai plăcute. La pregătirea mâncărilor, în loc de unsoare de porc folosesc mai vărtos untul și oleul de lemn, cari în multe privințe sunt și mai sănătoase și totodată dau mâncărilor un gust mai plăcut. De aici provine, că alimentele lor fiind mai ușoare și mai sănătoase, morburile de stomac în Italia sunt relative mult mai puține, decât în alte țări.

În privința portului am observat, că țărani din satele muntoase, mai ales bătrânii și copii poartă opinci, cari seamănă întru toate, cu ale țărănilor noștri din Ardeal și își îmblojesc fluierul picioarelor cu cărpe aproape ca și bănașeni. Opinciile le numesc „cioci“; care cuvânt există și în limba noastră mai ales pentru încălțăminte din pânură, ce folosesc copiii și bătrânii.

Femeile poartă pe cap un fel de proboadă, ca în Ardeal, numai cât nu-și învâluie capul cu ea, ci o poartă punându-o împăturată pe cap, începând dela frunte până pe spate.

Nic. Poplăcean econom Orlat . . .	1'—
Ioan J. Pop " " . . .	1'—
Ioan P. Stoica " " . . .	1'—
Ioan Ș. Brad " " . . .	1'—
Dionisiu Aaron preot Gurarâului . .	3'—
Ioan Manta preot " " . . .	2'—
Valeriu Popoviciu preot Sibiel . . .	1'—
Ioan Hanzu preot Cacova . . .	1'—
Valeriu Florian preot Racovița . . .	1'—
Petru Olariu inv. Hamba . . .	1'—
N. N.	1'—
Aurel Poruț, preot, Dezmir . . .	500'—
Gener. Gigârțu, Craiova . . .	400'—
Dr. Silviu Brânzău, medic, Mura- Szombat	500'—
Ioan Pop, protopop. Morlaca . . .	1500'—
Greg. Pop învățător " " . . .	200'—
Traian Șuteu " " . . .	200'—
Ioach. Lucaciu " pens. " . . .	200'—
Ștefan Pop, canonic, Blaj . . .	1000'—
Ales. Negrea, Arad	50'—
„Coroana“ Bistrița	300'—
Dr. Gavr. Tripou, adv.	600'—
Mih. Hodârnu, preot, Pata . . .	200'—
Petru Agrișan, „ Bociu . . .	200'—
Victor „ învăț „	100'—
Ioan Puțu, econom „	21'—
Ioan Pescar, inv. Ceanul-deș. . . .	200'—
Sam. Poruț, preot, „	400'—
Ioan German, econom, Lörinț . . .	200'—
Vas. Morariu, învăț. Ludoș . . .	500'—
George Micu, preot, Alecuș . . .	500'—
Petru Andrea, inv.	200'—

Cătră iubii nostri cetitori!

Din darul lui Dumnezeu am intrat în anul al XX-lea. De obicei o foaie care a ajuns această vârstă, trebuie să fie și cetită și bine sprijinită.

N'am putea spune că scrisorile noastre nu se bagă în seamă și că cetitorii nu urmăresc cu destul interes cele ce publicăm. Avem atâtea dovezi de aderință și atâtea scrisori de îmbărbătare.

Cântece.

I.

Pe unde-i fi și ce faci oar'
Cucernica mea mamă?!
Câtât de tristă-mi pare azi
Icoana ta din ramă!

Văd ochii tăi de-apururi dulci
Cum se deschid de-o parte
Și'n stăcără lor par'că-mi spun
„Vai cât ești de departe!“

Iar buza-ți par'că 'ngână blând
Cu tainic glas de jale:
„O vino, vino, inger scump
La sânul mamei tale!“

II.

Asemeni mi-al inimii dor azi
C'un flutur prin lunci călător
Ce'n roua căzută pe frunze
Își moaie suptîru-i picior.

Iar visu-mi e șoimul ce-și ține
Popasul pe vârfuri de ulmi
Când ochii-i aprinși de jăratie
Privesc creast' albastrelor culmi!

E. Mărdășan.

Dar nu de acestea ne trebuie nouă. Noi am dori să n'avem nici o datorie și nici un datornic. Năcazul e, că avem de amândouă. Și dacă ne bucurăm și noi azi când scriem în fruntea foii anul al XX-lea ne doare, că nu putem face nici un pas înainte.

Ni se cere să apărem de mai multe ori, unii cer să apărem zilnic, să reducem prețul de abonament, să dăm suplimente de predici, să dăm o mai mare dezvoltare părții literare, și multe altele. Toate le-am face bucuroși, dacă mai ales n'am vedea registrele administrațiunii pline cu restanții de zeci de mii.

De aceea să ni-se îngăduie o vorbă sinceră la începutul trimestrului al doilea din acest an. Toți ceice ne iubesc și doresc progresul nostru să-și achite restanțiile și plătească abonamentul înainte, iar aceia, cărora foaia noastră li spre greutate trimite-o înapoi. În chipul acestu ni-ar face un bun serviciu și unii și ceilalți. Și frații preoți, cărora mai ales le adresăm aceste șire, au ajuns în situația de a putea să ne ajute.

Și noi o și cerem și o și așteptăm.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Curatorul bisericii gr.-cat. din Boz, aduce pe această cale deosebită mulțumită băncii „Sebeșana“ pentru ajutorul de 25 cor. dat în favorul bisericii noastre. De asemenea aduce mulțumită dlui notar comunal Emeric Kunert și soției dsale doamna Paulina pentru alesul și prețiosul dar făcut bisericii cumpărând 2 icoane, Domnul Hristos și Fecioara Maria, lucrate ambele în oleu, având și dând bisericii adevărată podoabă. Acest dar a căzut pentru biserica noastră așa de bine, precum cade ploaia răcoritoare vara, după un timp tare secetos. Primească deci, respectuoasele mulțumite și pe aceasta cale, răsplătindu-le bunul Dumnezeu însutit. Boz, la 16 Maiu 1910. Ioan Becichei, preot gr.-cat.

Hymen. Miți Socol și Dănilă Boilă fidanțați.

Reuniunea femeilor române din Arad și jur a adresat d-lui V. Stroesco o scrisoare, în care îi mulțumește pentru darul făcut școlii de fete din Arad. În aceeaș vreme roagă membrele din comitet pe dl Stroesco „să le acoarde marea favoare de a boteză școala de fete — „Școala superioară de fete Vasile Stroesco“, pentruca numele acesta, săpat pentru totdeauna în inimile noastre, să poată astfel rămânea deapururi simbolul ocrotitor al templului acestuia de lumină a ficelor noastre“. Comitetul „Reuniunii“ a decis să înceapă zidirea școlii în toamna anului acestuia.

Mulțumită. Tuturor amicilor și cunoscuților, cari prin telegrame ori scrisori ne-au împărtășit condolențele lor, cu ocazia trecerii la cele eterne a bunului și iubitului nostru soț și tată Ioan Ghișoiu, le mulțumim din inimă și pe această cale, pentru mângăierea ce ne-au adus în zilele marelui pierderi ce am îndurat. Burzsuk în Maiu 1910 *Jalnica familie.*

Agatha Bârsescu la noi. Afăm cu multă bucurie, că ilustra tragediană, dna Agatha Bârsescu, însoțită de bărbatul dsale dl Radovici, va da o reprezentație la Blaj la

sfârșitul acestei luni. Sperăm, că inteligenții noștri din jurul Blajului se vor grăbi pe sara aceea la noi, spre a gustă plăcerile înalte ale artei dramatice interpretate de o reprezentantă așa de ilustră, ca dna Bârsescu.

Știri literare. Dna Viora din Bihor (Dna Ciordaș) a adunat în un elegant volum schițele și frumoasele sale nuvele răsplătite prin ziarele și revistele dela noi. Din volumul dsale transpiră o gingășie subtilă amestecată în calde gândiri de ale unui suflet sbuciumat de durerile aproapei. Volumul apărut la Socec se vinde cu 2 cor. Se poate procura și dela Librăria noastră.

Electorale. Candidatul de deputat național român din comitatul Târnavei mici pentru cercul electoral al Diciosânmărtinului Dr. Romul Boilă își va rosti vorbirea de program în comuna fruntașă *Ernut* în 22 Maiu (Duminecă) st. n. 1910, la oarele 2 p. m. în piața mare, eventual la hotelul Central. Dorim din inimă ca și adunarea aceea să fie la înălțimea aceea la care a fost impoșanta adunare dela Sâncel și unde atât caudidatul, bravul avocat Dr. Rom. Boilă, cât și venerabilul adv. Căluț, canonicul Dr. Marcu și protopopul Lita au rostit discursuri entusiaste.

Reuniunea de înmormântare a districtului protopopesc gr.-cat. a Sibiiului. Completându-se nrul recerut a membrilor din Secțiunea I și a II-a, pe baza însărcinării primite din partea adunării generale ultime, se constituie secțiunea a III-a a acestei reuniuni, deci se invită toți cei trecuți de etatea 16—70 ani a etății fără deosebire de secs, confesiune și naționalitate, cari ar voi a se înscrie de membrii în secțiunea a III-a de a se însinua la subscrisul director secretar, sau cassar, cari sunt autorizați a primi tacsă de înscriere de 2 Cor. 60 fil. Sibiiu în 11 Maiu 1910. *Iuliu Bardosy*, director, *Pompiliu Simonetii* secretar, *Romul Botezan* inv. gr.-cat. cassar, cu locuința în edificiul școlar în Sibiiu, Strada Podului Nr. 7.

Necrolog. † Ioan Nestor de Dezmir jude de tablă în retragere, prim curator al bisericii gr.-cat. și membru în directoriul fundațiunii Șuluțiane, a repausat la 11 Maiu n. a. c. în etate de 73 ani.

Odihnească în pace!

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ.

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medicii.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 16—?

AVIZ.

Să caută o moșie pentru a se luă în arândă. Se fie dela 300 jug. în sus. Mijlocitorii primesc un onorar de 100 cor. A se adresă la PETRU HERȚIA Kiskerek p. Szászcsanád (Alsofehér m).

(33) 3—3

într-o manieră care să nu fie înțelesă ca o
 înțelegere a lui Dumnezeu. — scadea treptat
 și cultul Mântuitorului, cinstea Preacuratei
 și a sfinților, și deci cu atât mai vârtos a
 icoanelor.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roșiu.

(Continuare).

35

Cu privire la sărbătorile românești n-avem dovezi directe despre calvinire, deducem însă la aceasta (calvinire), nu fără temei, din dispozițiile canoanelor 4 și 5 ale săborului din 1575, unde se zice apriat: „Despre rândul sărbătorilor cum lemu datu odată și înainte, leu luatu toți protopopii (!) așe să se fie, iară carii să voru află făcându întraltu chipu să să bintătuiască“ și „acele lucruri, carele nu să unesc cu scriptura sfântă (!) și cu tocmala (!) bisericii noastre, și până acum am fost poruncit cumu să să plevească (!) și să să pue jos (!), așe poftim și acum, iar pe unde se vor află lucruri de acele, bintătuisevor cum iaste rânduliala săborului (miazmă calvinească...!).

Nu cunoaștem în detalii dispozițiile referitoare la sărbătorile statorite și aprobate de Sava, la cari se face alușiune, dar resimțim bine influința calvinească, deoarece măsurile luate de „toți protopopii“, conform „Scripturei Sfinte“ și cu „tocmala bisericii“ — numai despre caracterul oriental creștinesc al sărbătorilor nu ne asigură. Înaintând anapoda până la vlădicul Dosofteiu în 1627, aflăm o serie întreagă de sărbători prescrise de acesta, despre cari observă P. Maior, că laolaltă cu Duminecele făceau „a treia parte a anului;“ adaugă apoi indignat același P. Maior: „Nu știu, prostia cea mare și întunerecul cel greu al neștiinței au fost pricina, de așa cumplit au înmulțit sărbătorile cele legate vlădica Dosofteiu cu săborul, au doară, pentruca cu această mijlocire să arete mai vârtos prin semne din afară desclinierea între credința cea pravoslavnică și între erezul cel calvinesc, la carele tocma eră primejdie în vremile aciale să nu se alunece Românii (P. Maior: Ist. bis. Romanilor înedită V. Cipar: Acta et fragm. p. 154 u.)

Petru Maior aci e prea optimist: presupune, că biserica română nu ar fi fost calvinisată, — ceea ce însă nouă ni-se pare mai puțin probabil.

Dânsul înseamnă pe aceeași pagină, că sărbătorile și icoanele sfinților, precum și posturile au reținut pe „Românii cei proști“ de a cădea în calvinismul „carele toate acestea le lapădă“, — noi însă am văzut represaliile săboarelor din 1700 și 1725 șel. în contra spiritului calvinesc pătruns în biserica noastră.

În special can. 21 din săborul dela 1700 sună: „Care oameni nu vor țineă eele patru posturi (!), nu vor postii cum se cade (!) Vinerile și Miercurile în post peste: aceia să fie lipsiți de Biserică, până nu-și vor cere iertăciune dela Popa și dela Popor;“ — ba apoi canonul 24 spune din vorbă în vorbă: „In care Bisericii nu va fi icoana lui X.S (Hristos) și a Precistei, și alui sfeti Niculae, să se globească popa cu 12 florinți și satul cu 24 florinți“ (I. M. Moldovan. Acte Sin. II. pag. 122).

Așadară în rând cu disordinea și spăcierea demnității sărbătorile (consecințe

și înfruntarea lui Dumnezeu, — scadea treptat și cultul Mântuitorului, cinstea Preacuratei și a sfinților, și deci cu atât mai vârtos a icoanelor.

Noi — spre a nu trecem mai departe fără deslușirea de lipsă — știm prea bine, cum adorăm dumnezeirea Mântuitorului (Hristos), suntem apoi în curat și cunoaștem și cinstea specială cu care ne apropiem de Preacurata: (επιδοξία); de sf. Iosif: (προτοδοξία); și de ceilalți sfinți: (δοξία). — „Reformații nu vor să recunoască nici sfinții ca atari, nici puterea lor de a întreveni în urma rugăciunii noastre: la Dumnezeu.

În graiul lor: numai Mântuitorul Hristos este mijlocitor la Dumnezeu pentru noi oamenii.

Și într-o privință fasioează foarte drept cu vorbele aste din urmă: doar și Scriptura vorbește despre „Un mijlocitor între Dumnezeu și om = *ὁ μόνος θεὸς καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρώπος ἑστὼς ἰσθμῶν*“ (I. Timot. c. 2. st. 5). Câteva hermeneutica lor schioapătă greu, când analizează cinstea, pe care o dăm noi sfinților.

Și noi știm, că meritele peremtorii ale mântuirii noastre le-a adus numai Mântuitorul, și că Mântuitorul ca atare, e singur, care ni-a mijlocit și ne mijlocește prin jertfa sa sângeroasă de pe Cruce: mântuirea; în același timp însă — fără violarea meritelor Mântuitorului — nu uităm, că sfinții — ca plăcuți înainte lui Dumnezeu, cari s'au împărțășit deja de meritele sînței Jertfe de pe Cruce și au ajuns astfel deja la fericirea vecinică — mai ușor și mai sigur pot mijloci la Dumnezeu mântuirea, izvorită din Crucea patimilor, pe seama noastră, decât noi înșine; dacă numai noi, vermii păcătoși ai pământului, am milogi deadreptul, fără mijlocirea lor, mântuirea noastră cerească.

Departate de a detrage și numai câtuș de puțin din adorarea noastră, ce revine Jertfei de pe Cruce, — noi prin cinstirea sfinților nu facem altceva, decât mărturisim tacit nimienicia noastră în fața lui Dumnezeu și nevrednicia noastră de a cere nemijlocit îndurările Lui: și în astă umilă conștiință cerem ajutorul eroilor aureolați ai virtuților.

Așa credem, ba suntem convinși, că în procedura asta întreagă nu se manifestă, decât o adânc motivată psihologie și un act rațional, decât care mai logic nici că se poate gândi.

Pilde analoage se pot vedea în viața noastră zilnică cu duiamul! Meditați numai nițel asupra antișambragilor moderni, — și veți pricepe totul pe loc!

Sfinții sunt aceia, prin cari ni-se asigură mai ușor toate efectele rugăciunilor noastre, precum atât de frumos se reoglindează și din cuvintele deslegării în „Slujba“ noastră orientală: „Hristos, adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile... tuturor sfinților să se îndure spre noi...“ (Vezi: Dumnezăeștile și sf. Liturgii Blaj 1905 p 129).

— Mai, mult numai ca un ce curios, decât ca fapt în merit fixează aci un caz: — Călătoriam acum doi ani, în drum spre Bănat. — Din întâmplare mi-am dat în vorbă mai apoi în discuție mai moderată cu un — „păstor calvin“; bărbat, altcum, în vrăstă.

După ce am frământat și scormonit multe de toate în jurul „Bisericii lui Hristos“ și a „curăteniei Evangeliului“, — ne înhățarăm, dar strasnic, nu numai așa: pentru chestia „sfinților“, — Calvinul ținea una cu capul: „Nu cunoșc sfânt, decât pe singur Dumnezeu!“

După-ce, în fine, cu pilde concrete și analogii din toial vieții clarificărăm puțin treaba și am început a-ne înțelege reciproc, mai ales dupăce statorirăm și nește puncte de mănecare în cumpănirea și aprecierea trebi — calvinul nostru zimbi cu buzele tremurânde și grâi: „Astfel, da!“ — adaoșe însă în grabă ca o mașinerie automată: „Nu cunoșc sfinți, decât pe singur Dumnezeu!“

Dacă și nu voi fi profitat prea mult din convorbirea cu acest bărbat, — una totuși mi-am însemnat bine, anume: intransigența și îndărătnicia, cu care acest om se legă de niște principii — fie chiar și puțin motivate — și le profesă în ruptul capului și atunci, când se scăpase de-a zis acel șovăitor: „Astfel, da!“

Coborât din tren apoi, m-am gândit deodată: la persistința ăstui bărbat cu „principii mai puțin motivate“ și la persistința multora din clerul nostru românesc, cel „cu principii motivate până în amănunte“: și, durere, am aflat — o mare deosebire.

Dar să revenim la firul vorbeii! (***)

Scopul vădit al calvinilor față de Românii a fost: să șteargă întreg cultul sfinților și a icoanelor.

De aci și condițiunile 5—6 din hrisovul de întărire al vlădicului Simion Ștefan prin George Rákoczy la 1643: că „Mântuitorul nostru Isus Hristos să fie cinstit ca Dumnezeu“ (Cipar: Arhiv... p. 430), — iar despre sfinți nu să face nici un fel de pomenire.

La P. Maior însă în acestă loc se adaugă: „Sanctos vero etiam debito (!) honore prosequetur prosequere faciet“ (P. Maior Ist. bis. rom. p. 74), — ceea ce va să zică, pe înțelesul calvinilor cari; au concipiat astă poruncă, că sfinților din icoane și de pe păreți să nu li-se dee atențiune mai multă, decât oricărei alte podoabe profane.

Se înțelege apoi de sine, că între podoabele bisericesti declassate la rolul unor simple scule profane: s'a socotit și Crucea. Dovadă vie e faptul, că și azi aproape în tot locul nu este Cruce pe „bisericile“ „reformaților.“

Cele două versiuni (Cipar, Maior), referitoare la cinstirea sfinților, nu deroagă de fel una alteia, — dupăce cinstea, reclamată de biserica orientală față de sfinți, e preterată la fel în ambele decise resp. versiuni.

Că pentruce nu s'a interzis expres cinstirea sfinților e ușor de înțeles pentru cei ce știu, că toate cărțile noastre bisericesti au fost, precum sunt și azi, pline de laudele și preamăririle sfinților.

Doar Ceasoslovul și mai vârtos Mineiul sunt întrețesute din capăt până în capăt de apoteosările sfinților!

Stergerea canoanelor sfinților ar fi însemnat o lacună mult mai mare în biserica românească ardeleană, decât să nu fi putut fi observată îndată.

Iată deci încă un puternic motiv la mijloc, pentru ce au fost nevoiți calvinii, ca mai mult numai pe cale pasivă — propagând indiferentismul — să prepare calea și pentru abrogarea totală a cinstirii sfinților.

Prin aceleași faze de ispite a trecut și cinstirea icoanelor. Am văzut mai sus în cau. 24 din 1700, că între altele, se reimproaspătă și cinstirea icoanelor.

Față de icoane încă au trebuit să se supună calvinii acelorăși considerante ca și față de sfinți.

Ușor ar fi putut-o păți ca împăratul bizantin Leo Isaurul, care, voind să nimicească cinstirea icoanelor cu forța, a provocat un lung șirag de ciocniri sângeroase (Dr. Al. Grama Inst. Calv. pag. 429 u.), ceea ce numai în favorul calvinismului n'ar fi fost.

Datinele și disciplina prefăcute odată în firea unui popor conservativ: trăiește și se nimicește numai deodată cu poporul.

De aci ne explicăm și greutatea, care o întâmpină și preoții noștri mai conștiți și mai agili întru înlăturarea unor obiceiuri dănuoase, cari nu arare duc poporul de dreptul la ruină bănească.

Nu va strică și vre-o pildă!

Așa: adeseori ni-se dă să vedem la noi Români, cum chiar și oameni lipsiți se întrec într-o înșiră d. p. după „mort“ „pomene“ cât mai lungi și costisitoare, ba și repetate, la restimpuri anumite, mai de multeori; sau a „slobozi isvorul“ cât mai impunător șcl. — ba mai nou — imitând pe apusenii puțin practici în astă privință — înecă carul mortuar cu câte un crâng întreg de cununii artificiale foc de scumpe; — toate lucruri superflue, cari cel mult numai de dragul simbolismului și a pietății, ar putea fi reduse la minimum.

(va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Principii morale sau etice ale religiei creștine, pentru școlile medii și institutele pedagogice de *Dr. Vasile Suciu*, prof. de sf. teologie și de religie la gimn. sup. Cu aprobarea Superiorității bisericești. Balázsfalva—Blaj 1909 Tipografia și Librăria Seminarului teologic gr.-cat. Prețul: 160+10 fil. porto. Se află de vânzare la Librăria Sem. teol. gr.-cat. din Blaj.

Cheia pentru calcularea intereselor, cu instrucțiuni pentru folosirea ei. Sibiu 1910. Editura „Revistei Economice“. Prețul 50 fil.

„Cheia“ de sus este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (X) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după orice sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc.

Indeosebi este chemată a face bune servicii „Cheia“, bărbatilor de încredere ai băncilor și însoțitorilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul, ce îl au cu calcularea intereselor de calculare la prolongiri de cambii și tot felul de împrumuturi de altă natură; dar o vor putea folosi cu succes și advocații; preoții la socotelile bisericești, hotarii și colecătorii de dare comunale; capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot con-

trolă cu ușurință exactitatea dobânzilor, ce li-se socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) escontări de cupoane etc.

Cu un cuvânt „Cheia“ este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani și editarea unei astfel de „Chei“ a fost o trebuință demult și adeseori reclamată la noi.

Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fil. și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu Nagyszeben.

La comanda de una sau două exemplare prețul se trimite mai bine în mărci poștale.

În „*Biblioteca pentru toți*“ au apărut: **Chateaubriand în românește**. Trei din cele mai cunoscute scrieri ale lui Chateaubriand, anume „*Réné*“, „*Atala*“ și „*Ultimul Abenceraj*“ au apărut acum decurând în „*Biblioteca pentru toți*“: Primele două sunt traduse de d. Dașcovici, cea de a treia de d. Alexandrescu-Dorna.

A mai vorbi de frumuseța acestor perle ale literaturii franceze, universal cunoscute este de prisos. „*Réné*“, „*Atala*“ și „*Ultimul Abenceraj*“ sunt capodopere neperitoare cari de mult au trecut granițele țării lor pentru a deveni patrimoniul întregii lumi civilizate.

S'a umplut prin urmare o lacună bine simțită, dându-se aceste opere în românește.

Și pe cât a fost cu puțință ambii traducători s'au silit să păstreze poezia înălțătoare, stilul impecabil al măestrului francez.

Astăzi, când școala romantică este în cea de pe urmă fază a declinului, lucrările lui Chateaubriand sunt totuși cetite cu cele mai viu interes și stârnesc admirația literaților din toate țările.

Sufletele tinere, mai ales, găsesc în paginile duioase din *Atala*, *Réné* și *Ultimul Abenceraj*, un imbold de viață cinstită și un „motiv“ puternic pentru înțelegerea frumosului.

Se află de vânzare la toate librăriile din țară. Prețul 30 bani.

„**Povești Răzlete**“ de **Em. Grigorovitză**. Cunoscutul scriitor d. Em. Grigorovitză publică un ciclu de nuvele care pun odată mai mult în evidență talentul robust al acestui remarcabil, novelist.

Subliniem în special nuvelele:

„*Ură de răzeș*“ o puternică și emoționată povestire în cari personagiile sunt creațiuni viguroase și nespuse de interesante, — și pe „*Iancu Scorțarul*“ o povestire din Basarabia care păstrează savoarea locurilor unde se petrece acțiunea și a felului de a fi al românilor basarabeni.

Stilul d-lui Em. Grigorovitză e simplu, sincer, fără exagerate suciri de frază, fără belșug de vorbe de prisos: pe ici colo provincialisme cari tot dau însă, câteodată, un mare farmec povestirilor.

Sfatuim pe cititorii noștri să-și procure volumul d-lui Grigorovitză: e o lectură plăcută.

De vânzare la toate librăriile din țară. Prețul 60 bani.

Răsul roșu. Celebra scriere a lui Leonid Andreev, e din toate scrierile renumitului scriitor rus, așa de tânăr încă și totuși așa de cunoscut, cea mai celebră. Ea a avut un răsnet colosal în Rusia și a fost tradusă în mai toate limbile culte din Europa.

Succesul acesta, de altfel, e explicabil. Nici un autor, până la Andreev, n'a isbit să redea grozăviile unui războiu în mod mai convingător și mai tragic. Cititorul asistă cu oroare la desfășurarea scenelor celor mai fioroase din războiul manciurian și rămâne uimit în fața energiei sălbatice cu care Andreev se ridică împotriva cumplutului flagel al războiului.

Răsul roșu biciuește parcă conștiința omenească trezind-o din adormirea în care zace și arătându-i în toată oroarea lui obiceiul acesta al războiului, care dăinuiește încă în ciuda veacului de civilizație în care trăim.

Procent, Promil, Interese, și Teoria conturilor curente, ediția a II-a de *I. C. Panța*, profesor la școala superioară de comerț, o carte de specialitate. Prețul este 3 coroane.

În Biblioteca teatrală a fondului de teatru a apărut sub nrul 25 piesa populară în 4 acte **O Sâmbătă norocoasă**, de I. V. se vinde cu 40 bani, și nrul 26 **Moise Păcurarul**, piesă teatrală populară în 4 acte și 1 tablou cu muzică, cântece și jocuri de Dr. Dionisie Stoica Costă 80 bani.

Calea pocăinții povestire moralisătoare de Lad. Uray directorul institutului corecțional din Aiud, tradusă și localizată de Ioan Vassiu. Editura Ciurcu Brașov, prețul 40 fil.

Primăvara sau sfaturi și învățături pentru plugari date de un binevoitor. Formează nrul 1 din biblioteca „*Olteanului*“ și costă 24 fil.

Manual pentru propunerea limbii mării. Curs metodic pregătit anume pentru școlile populare cu limba de propunere română, după Dr. Schulerus de I. Popovici. Ed. II. Sibiu editura Krafft.

N. Iorga: **Problema evrească la Cameră**, o interpelare cu o introducere de A. C. Cuza și note despre vechimea Evreilor în țară. Vălenii-de-munte 1910 prețul 30 bani.

Principiile fundamentale sau **generale ale religiei creștine**, pentru școlile medii și institutele pedagogice de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de sf. teologie și de religie. Prețul: 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Seminarului Teologic gr.-cat. din Balázsfalva—Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de *Dr. V. Suciu prof.*

vol. I. *Apologetica creștină* feo. 5.300
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* feo. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.
vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* feo. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* feo. 7.30 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő Könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopoească, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80

" " " doi " 120

" " " trei " 160

plus 20 *fil. porto* pentru fiecare.

La comandă să se spună apriat, că se dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întreagă colecția, ce costă 230 cor. franco.

Atragem atențiunea oficiilor protopopești și parohiale, precum și-a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș, dieceza Szamosujvár Gherlei. Nagyvárad—Orășii mari și din dieceza Lugos—Lugosului asupra hotărârii conferinței Episcopoești din 7 Septembrie 1909. Nr. 6693; prin care atât *Orarul*, cât și *Planul de învățământ și îndreptarul metodic* sunt obligatoare pentru toți.

Comande se pot face la **Tipografia Seminarială.**

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL.

Cel mai războinic voevod, ne apare din acest tablou cu o putere de sugesție extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Dintre tablourile pictorului *Th. Aman*, unul din cele mai sugestive este acela intitulat:

SFÂNȚA ȘI MAREA VINERI A PATIMILOR.

E de dorit ca o asemenea operă de mare merit să se afle în casa oricărui român iubitor de frumos. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 210.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor respnz.: **Augustin Gruția.**

După morburi

este emulziunea lui SCOTT cel mai potrivit mijloc pentru de a preveni alte morburi. Cine folosește pentru prima oară Emulziunea SCOTT, rămâne mirat cât de repede reintregește puterile pierdute. Renumele bun, de care se bucură Emulziunea SCOTT pretutindenea, să bazează deosebit pe ca-

La cumpărarea Emulziei, luați samasă albă mara de scutire alui Scott: Pescarul

litățile eminente și curate ale părților ei constitutive. Chiar și asupra celui mai debil stomac, asupra celui mai slăbit organism are Emulziunea SCOTT cel mai bun efect.

Numai Emulzia lui SCOTT este adevărată și neîntrecută Emulziune de model!

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă!
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

== Să capătă în toate apotecele. ==

Nr. 21—1910.

(37) 1—1

Concurs.

Pentru completarea postului de învățătoare, dela școala din Rákovicza (com. N.-Szeben) cu limba de propunere română, devenit vacant prin pensionarea fostei învățătoare, se escrie concurs cu terminul de 15 Iunie a. c. pe lângă emolumentele următoare:

1. 1000 coroane salar anual plătit în rate lunare anticipative și anume: 632 cor. din cassa școlară, iar 368 cor. din ajutor de stat.

2. Cuartir în natură, conform legii existente.

3. Folosița 1/4 jug. grădină.

4. Cuincuenalele legale.

Concurențele trebuie să dovedească: că poșed limba maghiară în vorbire și scriere; că sunt cetățene din Ungaria, că au cunoștințe muzicale.

Rugările sunt a se adresa senatului școlar comunal, trimise fusă subscrisului președinte al senatului școlar.

Învățătoarea, care va dobândi acest post, e datoare a instrui elevii claselor, ce i-se vor destina de corpul didactic, după sistemul de perondare. Are a propune lucrul de mână femeiesc în toate clasele, precum și în cele de repetițiune economică, fără de nici o remunerație specială.

Racovița (Rákovicza, com. Nagyszében, u. p. Felsősebes) în 16 Maiu 1910.

Mihail Oprean,
not. sen. școl.

Valeriu Florian,
preș. sen. școl.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4.831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4.571,035-51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112.045.412=
Fonduri de intemeiere și de rezervă	viață	10.847.132=
	"	2,309,387=

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 17—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(3) 17—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa. că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.